ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 16ης Απριλίου 1991 *

Στην υπόθεση C-354/89,

Schiocchet, εταιρία γαλλικού δικαίου, με έδρα το Beuvillers (54560 Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τους Charrière, Champetier και Spitzer, δικηγόρους Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Aloyse May, 31, Grand-Rue,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τον Ricardo Gosalbo-Bono, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής, και τη Geneviève Pons, γαλλίδα δημόσια υπάλληλο αποσπασμένη στη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής στα πλαίσια των ανταλλαγών με τους εθνικούς υπαλλήλους, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Guido Berardis, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 89/524/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 7ης Σεπτεμβρίου 1989, περί διαφοράς μεταξύ Λουξεμβούργου και Γαλλίας όσον αφορά τη δημιουργία ειδικής τακτικής γραμμής μεταφοράς επιβατών μεταξύ των δύο αυτών κρατών μελών (ΕΕ L 272, σ. 18),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. F. O'Higgins, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini και F. A. Schockweiler, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: V. Di Bucci, υπάλληλος διοικήσεως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τους εκπροσώπους των διαδίκων που αγόρευσαν κατά τη συνεδρίαση της 5ης Φεβρουαρίου 1991, κατά τη διάρκεια της οποίας η εταιρία Schiocchet εκπροσωπήθηκε από τον Gilles Bouneou, δικηγόρο Λουξεμβούργου,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Μαρτίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Νοεμβρίου 1989, η εταιρία γαλλικού δικαίου Schiocchet (εφεξής: Schiocchet), εδρεύουσα στο Beuvillers (Γαλλία), άσκησε, δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή ζητώντας την ακύρωση της αποφάσεως 89/524/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 7ης Σεπτεμβρίου 1989, περί διαφοράς μεταξύ Λουξεμβούργου και Γαλλίας όσον αφορά τη δημιουργία ειδικής τακτικής γραμμής μεταφοράς επιβατών μεταξύ των δύο αυτών κρατών μελών (ΕΕ L 272, σ. 18).

2 Η διεπόμενη από το δίκαιο του Λουξεμβούργου εταιρία Émile Frisch (εφεξής: Frisch), εδρεύουσα στο Λουξεμβούργο, υπέβαλε στις 9 Ιανουαρίου 1986 στις αρχές του Λουξεμβούργου αίτηση, ζητώντας τη χορήγηση αδείας για τη δημιουργία ειδικής τακτικής γραμμής μεταφοράς επιβατών με λεωφορείο μεταξύ Thil και ορισμένων κατοικημένων περιοχών της Λωραίνης (Γαλλία) αφενός, και του εργοστασίου ειδών κεραμοποιίας Villeroy & Boch (εφεξής: Villeroy & Boch), κειμένου στο Λουξεμβούργο, αφετέρου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 517/72 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 1972, περί θεσπίσεως κοινών κανόνων για τις τακτικές και ειδικές τακτικές γραμμές λεωφορείων και πούλμαν μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 178), οι αποφάσεις επί των αιτήσεων για τη δημιουργία ειδικής τακτικής γραμμής λαμβάνονται με κοινή συμφωνία από τα κράτη μέλη, στην επικράτεια των οποίων επιβιβάζονται και αποβιβάζονται οι επιβάτες.

3 Επειδή οι αρχές των ενδιαφερομένων κρατών μελών δεν μπόρεσαν να καταλήξουν σε συμφωνία επί της απαντήσεως που έπρεπε να δοθεί στην αίτηση της Frisch, το Λουξεμβούργο προσέφυγε στην Επιτροπή, η οποία εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση 89/524, το άρθρο 1 της οποίας έχει ως εξής:

« Οι αρμόδιες αρχές του Λουξεμβούργου χορηγούν άδεια στην εταιρία SARL Autocars Émile Frisch να δημιουργήσει ειδική τακτική γραμμή μεταξύ Thil (Γαλλία) και Λουξεμβούργου για τους εργάτες της εταιρίας Villeroy & Boch, με αναχώρηση από το Thil στις 04.20 και στις 12.20 και από το εργοστάσιο της Villeroy & Boch στις 14.00 και στις 22.00 και η οποία εξυπηρετεί τις ακόλουθες τοποθεσίες:

Thil, Hussigny, Tiercelet, Aumetz, Beuvillers, Audun-le-Roman, Serrouville, Errouville, Crusnes, Cantebonne, Villerupt, Audun-le-Tiche, Esch/Alzette, Schifflange, εργοστάσιο Villeroy & Boch.

Η γραμμή αυτή λειτουργεί αποκλειστικά για τους εργάτες της εταιρίας Villeroy & Boch, με έδρα το Λουξεμβούργο και διεύθυνση 330, rue de Rollingergrund, L-1018 Λουξεμβούργο. »

4 Κατά το άρθρο 8 του προαναφερθέντος κανονισμού 517/72,

« 1. Η εξέταση αιτήσεως για δημιουργία τακτικής ή ειδικής τακτικής γραμμής αποσκοπεί να εξακριβώσει αν η συγκοινωνία, στην οποία αναφέρεται η αίτηση, δεν εξασφαλίζεται ήδη κατά ικανοποιητικό τρόπο, τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, από τις υπάρχουσες γραμμές μεταφοράς επιβατών.

2. Κατά την εξέταση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, λαμβάνονται υπόψη ιδίως:

α) οι παρούσες και οι προβλεπόμενες ανάγκες μεταφοράς που προτίθεται να ικανοποιήσει ο αιτών,

β) στην περίπτωση των τακτικών γραμμών, η κατάσταση της αγοράς των επιβατικών μεταφορών στις σχετικές περιοχές.

3. Κατά την εξέταση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, δύνανται ομοίως να ληφθούν υπόψη οι δυνατότητες οργανώσεως αντίστοιχης γραμμής από επιχειρηματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους στις σχετικές περιοχές. »

5 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Schiocchet προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως αρυομένους αντιστοίχως από σειρά παρατυπιών που διέπραξε η Frisch, από τη μη συμφωνία της προτεινομένης από τη Frisch ειδικής τακτικής γραμμής προς τις επιταγές του άρθρου 8 του προαναφερθέντος κανονισμού 517/72 και τέλος από το ότι η προσβαλλομένη απόφαση οδηγεί στην εγκαθίδρυση μονοπωλίου υπέρ της Frisch.

6 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι λόγοι και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά του φακέλου δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί του λόγου που θεμελιώνεται σε αποδιδόμενες στη Frisch παρατυπίες

7 Καταρχάς, η Schiocchet ισχυρίζεται ότι η Frisch εκμεταλλευόταν από το 1970 και τουλάχιστον μέχρι το 1976 ορισμένες γραμμές μεταξύ Λουξεμβούργου και της γαλλικής παραμεθόριας περιοχής, χωρίς να διαθέτει τις προβλεπόμενες από τον προαναφερθέντα κανονισμό 517/72 άδειες. Στη συνέχεια, η Schiocchet θεωρεί ότι η Frisch τροποποίησε μονομερώς, κατά παράβαση της προβλεπομένης στο άρθρο 4, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού διαδικασίας τροποποιήσεως, τη διαδρομή και τις ώρες διελεύσεως της ειδικής τακτικής γραμμής, με αποτέλεσμα να μην ανταποκρίνεται πλέον στις προϋποθέσεις από τις οποίες η προσβαλλομένη απόφαση εξαρτούσε την εκμετάλλευση της συγκεκριμένης γραμμής. Συναφώς, η Schiocchet διευκρινίζει ότι η Frisch έπαυσε να εξυπηρετεί το Thil στις 04.30 και στις 12.30 και το εργοστάσιο Villeroy & Boch στις 14.15 και στις 22.15. Εξάλλου, η Frisch δεν εξυπηρετούσε πλέον τα δεκαπέντε σημεία στάσεως που παρατίθενται συγκεκριμένα στην προσβαλλομένη απόφαση.

8 Όσον αφορά τα προ του 1982 πραγματικά περιστατικά, πρέπει να αναγνωριστεί, όπως ορθά παρατηρεί η Επιτροπή, ότι η απόφαση 82/595/ΕΟΚ, της 10ης Αυγούστου 1982, περί διακανονισμού της διαφοράς μεταξύ του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου και της Γαλλικής Δημοκρατίας σχετικά με την ανανέωση της εγκρίσεως ορισμένων ειδικών τακτικών γραμμών (ΕΕ L 244, σ. 32), τακτοποίησε εν πάση περιπτώσει την κατάσταση της Frisch.

9 Ως προς την επιχειρηματολογία περί μονομερούς τροποποιήσεως της διαδρομής και των ωρών διελεύσεως της εν λόγω λεωφορειακής γραμμής, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αλλαγές αυτές δεν αλλοίωσαν το αντικείμενο της εγκριθείσας με την προσβαλλομένη απόφαση γραμμής και, συνακόλουθα, δεν συνιστούν τροποποιήσεις κατά την έννοια του προαναφερθέντος κανονισμού 517/72, ώστε να απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 4, παράγραφος 2, αυτού.

10 Συναφώς, πρέπει να αναγνωριστεί καταρχάς ότι η προτεινομένη από την Frisch ειδική τακτική γραμμή αποσκοπεί στη μεταφορά αποκλειστικώς και μόνο των εργαζομένων του εργοστασίου Villeroy & Boch που εργάζονται στις βάρδιες των ωρών 06.00 και 14.00 προς το εργοστάσιο και προς τις απαριθμούμενες στην προσβαλλομένη απόφαση κατοικημένες περιοχές αντίστοιχα, η εν λόγω δε γραμμή αποτελεί για τους συγκεκριμένους εργαζομένους πρόσφορο μεταφορικό μέσο προσαρμοζόμενο ευχερώς στις ανάγκες τους.

11 Στη συνέχεια, πρέπει να τονιστεί ότι οι άνευ σημασίας αλλαγές που επέφερε η Frisch στη διαδρομή και τις ώρες διελεύσεως της επίδικης ειδικής τακτικής λεωφορειακής γραμμής δεν αλλοιώνουν το αντικείμενό της και, συνακόλουθα, δεν υπόκεινται σε προηγούμενη άδεια, όπως προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 517/72. Επομένως, ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος.

Επί του λόγου που θελεμιώνεται στην παράβαση του άρθρου 8 του κανονισμού 517/72

12 Η Schiocchet ισχυρίζεται ότι η ειδική τακτική γραμμή της Frisch επικαλύπτει μερικώς τις γραμμές που εκμεταλλεύεται ήδη η Schiocchet και εξυπηρετούν ορισμένες από τις απαριθμούμενες στην προσβαλλομένη απόφαση κατοικημένες περιοχές. Εξάλλου, η επίμαχη ειδική τακτική γραμμή δεν εξυπηρετεί ορισμένους διερχομένους τα σύνορα εργαζομένους που χρησιμοποιούν εναλλακτικές γραμμές για τις οποίες η Schiocchet υπέβαλε αίτηση, πριν από τη Frisch, επίσης για τη χορήγηση αδείας επεκτάσεως ορισμένων ήδη λειτουργουσών γραμμών.

13 Συναφώς, πρέπει να αναγνωριστεί καταρχάς ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού 517/72, η αίτηση για τη δημιουργία ειδικής τακτικής γραμμής συνεπάγεται ενδελεχή εξέταση μιας περίπλοκης οικονομικής καταστάσεως. Συνεπώς, πρέπει να συνεκτιμηθούν, τόσο από ποιοτικής όσο και από ποσοτικής απόψεως, οι υφιστάμενες γραμμές, οι παρούσες και δυνάμενες να προβλεφθούν ανάγκες μεταφοράς, ενδεχομένως δε και οι δυνατότητες οργανώσεως αντίστοιχης γραμμής από τους επιχειρηματίες που ασκούν ήδη τις δραστηριότητές τους στις συγκεκριμένες περιοχές.

14 Από τις παραπάνω σκέψεις έπεται ότι, οσάκις η Επιτροπή λαμβάνει, δυνάμει του άρθρου 14 του κανονισμού 517/72, απόφαση, διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως ως προς το αν υφίστανται οι προϋποθέσεις που δικαιολογούν τη χορήγηση στο κράτος μέλος της αδείας για τη δημιουργία τακτικής γραμμής ή ειδικής τακτικής γραμμής. Με δεδομένη την εξουσία αυτή, το Δικαστήριο οφείλει να περιοριστεί στην εξέταση του αν η άσκησή της πάσχει προφανή πλάνη, αν συνιστά κατάχρηση ή αν περαιτέρω η Επιτροπή υπερέβη προφανώς τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως.

15 Συνεπώς, αρκεί να αναγνωριστεί ότι η Επιτροπή τονίζει, με τις αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η νέα γραμμή ανταποκρίνεται, όσον αφορά την περιοχή, σε πραγματική ανάγκη τόσο από ποιοτικής όσο και ποσοτικής απόψεως, δεδομένου ότι επιτρέπει την εξυπηρέτηση, μέσω της πραγματοποιήσεως δρομολογίων σε κατάλληλες για αυτούς ώρες, πενήντα εργαζομένων που επί του παρόντος δεν διαθέτουν κανένα άλλο μέσο μαζικής μεταφοράς που θα τους επέτρεπε να φθάνουν στο εργοστάσιο και να αναχωρούν από αυτό τις ώρες 06.00 και 14.00 αντίστοιχα· ότι, εξάλλου, η γραμμή εξυπηρετεί ορισμένες περιοχές που επί του παρόντος δεν διαθέτουν κανένα άλλο μέσο μαζικής μεταφοράς με το ίδιο ωράριο· ότι το προτεινόμενο από τη Frisch ωράριο είναι περισσότερο ενδεδειγμένο και ότι η γραμμή είναι ταχύτερη από τη σχεδιαζόμενη από τη Schiocchet τακτική γραμμή για τη βάρδια της 06.00· ότι η Schiocchet δεν προτίθεται να δημιουργήσει γραμμή προς εξυπηρέτηση των εργαζομένων της βάρδιας της 14.00 ώρας.

16 Ενόψει των σκέψεων που προηγήθηκαν, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας την προσβαλλομένη απόφαση, δεν υπερέβη τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως. Από τα ανωτέρω έπεται ότι ο λόγος που συνίσταται στις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 8 του κανονισμού 517/72 είναι απορριπτέος.

Επί του λόγου περί της εξαλείψεως, μέσω της προσβαλλομένης αποφάσεως, κάθε εννοίας ανταγωνισμού προς τη Frisch

17 Προς στήριξη του λόγου αυτού, η Schiocchet θεωρεί κατ' ουσίαν ότι η επίδικη απόφαση καταργεί κάθε έννοια ανταγωνισμού έναντι της Frisch και μακροπρόθεσμα αποκλείει τη Schiocchet από την αγορά των λεωφορειακών γραμμών στη συγκεκριμένη περιοχή. Υπό την έννοια αυτή, η Frisch απολαύει μονοπωλίου σε ειδική τακτική γραμμή, ένα μέρος της διαδρομής της οποίας διασφαλίζει ήδη η Schiocchet και το υπόλοιπο της οποίας δεν θα μπορούσε να είναι παρά η φυσική προέκταση της γραμμής, την εκμετάλλευση της οποίας ζήτησε έγκαιρα η Schiocchet, υποβάλλοντας σχετικές αιτήσεις για τη χορήγηση αδείας.

18 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εξέταση αιτήσεως για τη δημιουργία ειδικής τακτικής γραμμής διακρίνεται από την εξέταση της τακτικής γραμμής και δεν αφορά την κατάσταση από απόψεως μεταφοράς του επιβατικού κοινού στις συγκεκριμένες περιοχές. Εξάλλου, η ήδη εξυπηρετούμενη από τη Schiocchet γραμμή στην εν λόγω περιοχή απευθύνεται σε όλους τους ενδιαφερομένους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απασχολούνται στο εργοστάσιο Villeroy & Boch και ακολουθεί ωράρια τα οποία δεν είναι κατάλληλα για τις ομάδες εργαζομένων στις βάρδιες των ωρών 06.00 και 14.00. Κατά συνέπεια, η ειδική τακτική γραμμή της Frisch δεν ανταγωνίζεται την ήδη εκμεταλλευομένη από τη Schiocchet.

19 Πρέπει να τονιστεί ότι, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β, του κανονισμού 517/72, κατά την εξέταση της αιτήσεως για τη δημιουργία γραμμής λαμβάνονται υπόψη, όσον αφορά τις τακτικές γραμμές, η κατάσταση της αγοράς των επιβατικών μεταφορών στις σχετικές περιοχές.

20 Συναφώς, αρκεί να αναγνωριστεί ότι η επίδικη γραμμή, την οποία εκμεταλλεύεται η Frisch, αποτελεί ειδική τακτική γραμμή κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 3, του κανονισμού 117/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουλίου 1966, περί θεσπίσεως κοινών κανόνων για τις διεθνείς οδικές επιβατικές μεταφορές με πούλμαν και λεωφορεία (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 71). Συνεπώς, σύμφωνα προς τις διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β, του κανονισμού 517/72, η Επιτροπή δεν όφειλε, εξετάζοντας την αίτηση δημιουργίας της εν λόγω γραμμής, να λάβει υπόψη της την κατάσταση της αγοράς των επιβατικών μεταφορών στις συγκεκριμένες περιοχές.

21 Κατά τα λοιπά, πρέπει να τονιστεί, όπως έπραξε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 15 των προτάσεών του, ότι η ειδική τακτική γραμμή της Frisch διαφέρει ουσιαστικά από εκείνη της Schiocchet τόσο από απόψεως ωραρίου όσο και επιβατών στους οποίους απευθύνεται. Συνεπώς, είναι αδύνατο η επίδικη απόφαση να αποκλείει τη Schiocchet από την αγορά των λεωφορειακών γραμμών στις συγκεκριμένες περιοχές.

22 Ενόψει των προηγουμένων σκέψεων, ο τρίτος λόγος είναι αβάσιμος.

23 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, αφού όλοι οι λόγοι κρίθηκαν αβάσιμοι, η προσφυγή της Schiocchet είναι απορριπτέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

24 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Επειδή η εταιρία Schiocchet ηττήθηκε ως προς τους λόγους της, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει τη Schiocchet στα δικαστικά έξοδα.

O'Higgins Mancini Schockweiler

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Απριλίου 1991.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

T. F. O'Higgins